Ankenævnet for Forsikring

Den 31. august 2016 blev i sag nr. 89351:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har pensionsordning med dækning ved tab af erhvervsevne i PFA Pension. Han klager ved sin advokat over, at selskabet har standset udbetalingen ved tab af erhvervsevne, da han fyldte 60 år. Klageren har henvist til, at han i 2012 modtog et brev om, at forsikringsbetingelserne blev ændret, således at dækningen ved tab af erhvervsevne kunne fortsætte til udgangen af det år, klageren fylder 62 år.

Selskabet har henvist til, at klageren ikke er omfattet af den ændring og forbedring, der blev indført i betingelserne i 2012, og at dækningen, ifølge de betingelser som klageren er omfattet af, senest ophører den 14. januar, efter at klageren fylder 60 år.

I klageskema og tillæg af 26/4 2016 til nævnet er det bl.a. anført:

> "På vegne forsikringstager, [klageren] påklager jeg til Ankenævnet for Forsikring den af PFA Pension den 29. januar 2016 trufne afgørelse, hvorefter
>
> > 'Du har fået udbetaling fra din Tab af erhvervsevne Basis og da du blev 60 år den 3. juni 2015 er forsikringen ophørt og udbetaling stoppet pr. 1. februar 2016'
>
> …
>
> Overfor Ankenævnet nedlægger jeg følgende

PÅSTAND:

Der tilkendes min klient fortsat udbetaling fra den af ham tegnede forsikring - Tab af Erhvervsevne Basis - indtil udgangen af det år, hvori min klient fylder 62 år, således at udbetalingen forsætter uændret gældende, indtil udgangen af 2017.

…

SAGSFREMSTILLING:

Min klient tegnede i 1999 dels en livsforsikring og dels en erhvervsevnetabs forsikring.

Forsikringerne blev tegnet hos PFA Pension gennem [bank].

Der skete flere ændringer undervejs, senest september 2011, hvor min klient modtog besked om en ændring pr. 15. januar 2012 vedrørende den gennem [bank] tegnede Tryghed Lån og Familieforsikring, som nu ændrede navn til Letsikring. Det fremgår endvidere, at min klient samtidig får næsten 7 års længere forsikring ved dødsfald i forhold til den nuværende Tryghed Lån og Familie.

Denne forsikring er fortsat gældende på de nu ændrede vilkår.

Det fremgår på side 2

> 'Du accepterer ændringerne af vilkår og pris, hvis du fortsætter med at betale til forsikringen efter den 15. januar 2012.'

Formentlig samme dato - også dateret september 2011 modtog min klient endvidere en meddelelse om ændring i hans erhvervsevneforsikring. Skrivelsen har nogenlunde enslydende indhold med bemærkning om, at vi ændrer din forsikring fra 15. januar 2012.

Det fremgår, at policen endnu engang skifter navn til Tab af Erhvervsevne Basis.

Det fremgår endvidere, at

> 'Tab af Erhvervsevne Basis giver dig ret til forsikringsdækning til udgangen af det år, hvor du fylder 62 år. Du får således to års længere forsikring ved tab af erhvervsevne i forhold til din nuværende Tryghed Nedsat Erhvervsevne.'

Den ændrede forsikringsdækning medfører en præmiestigning fra det daværende kr. 9.120,00 årligt til nu kr. 12.528,00 årligt.

PFA angiver også denne gang

> '**Du behøver ikke foretage dig noget**
> Du accepterer ændringerne af vilkår og pris, hvis du fortsætter med at betale til forsikringen efter den 15. januar 2012. Betalingen af forsikringen sker som hidtil fra din konto i [bank].'

Min klient var af den opfattelse, at der var tale om en administrativ ændring og overflytning af alle gennem [bank] tegnede Tryghed Nedsat Erhvervsevne forsikring til fremover at hedde Tab af Erhvervsevne Basis, og at der således var tale om en standard dækning for alle kunder, hvor han så var en af de heldige, der ved denne ændring får forlænget hans udbetalingsperiode - dog mod en mindre præmiestigning.

Der har som nævnt været gentagne ændringer undervejs, og min klient havde ingen mistanke om, at denne ændring ikke skulle omfatte ham på grund af, at der på policen var påbegyndt løbende udbetalinger.

Siden september 2011 er der fra min klients konto opkrævet og hævet den forøgede præmie på kr. 12.528,00. Min klient har ikke i den mellemliggende periode hørt noget om, at han ikke skulle være omfattet af ændringen. Han har heller ikke fået præmietilbagebetaling. Selskabet har således godskrevet sig præmiestigningen - åbenbart uden til gengæld at ville påtage sig nogen ekstra forpligtelser.

Til støtte for påstanden gøres det således gældende:

- **at** min klient har været i god tro angående de forbedrede vilkår, som PFA Pension meddelte ved skrivelse fra september 2011,
- **at** dette underbygges af, at der samtidig skete en ikke ubetydelig præmiestigning,
- **at** denne præmiestigning reelt også har været inkasseret i den mellemliggende periode og ikke er returneret,
- **at** ændringen af livsforsikringen meddelt samme dato også er gældende,
- **at** PFA Pension øjensynligt har sendt mere end 1 skrivelse fejlagtigt ud i september 2011, jfr. kendelsen af 3. april 2013 fra Ankenævnet nr. 83.732. PFA Pension må således allerede på dette tidspunkt have været bekendt med, at der er sendt flere skrivelser ud med tilsagn om forøget dækning, som øjensynligt ikke er tilsigtet at skulle have virkning,
- **at** PFA Pension uagtet kendelsen i 2013 undlader at give besked til de øvrige forsikringstagere, som øjensynligt har fået samme fejlagtige tilsagn om forøget dækning. Det kunne som minimum kræves, at forsikringstagerne bliver gjort opmærksom på fejlen, og at de fik at vide, at de ikke kunne påregne udbetaling i så mange år, som der var givet udtryk for, og sidst, men ikke mindst, at der også skete tilbagebetaling af den forhøjede præmie, som tager udgangspunkt i de forbedrede vilkår."

I selskabets brev af 23/5 2016 til nævnet hedder det bl.a.:

"Forsikredes har via sit pengeinstitut [bank] oprettet en forsikring ved nedsat erhvervsevne.

Forsikringen er ændret med virkning fra 1. januar 2005, hvorefter betingelserne BX0983(09-04) er gældende (Bilag A).

Udbetaling fra ordningen er aftalt til at ophøre den 14. februar i året efter at forsikrede fylder 60 år, jf. forsikringsbetingelsernes §5d, stk. 1. Det kan oplyses, at udbetalingerne på denne baggrund er ophørt pr. 1. februar 2016.

Forsikringsbestanden er varslet omlagt til Letpension med virkning pr. 15. januar 2012, hvor udbetalingen er aftalt til at finde sted senest til udgangen af den betalingstermin, hvor forsikrede fylder 62 år, eller hvis forsikrede dør forinden (bilag B). Omlægningen gælder kun for ordninger, hvor der ikke allerede er indtruffet en nedsættelse af erhvervsevnen, jf. betingelsernes §1, stk. 3.

Hvad handler tvisten om? - parternes overordnede synspunkter

Det er forsikredes opfattelse, at han er omfattet af omlægning til Letpension, og at udbetaling ved nedsat erhvervsevne kan finde sted til udgangen af den betalingstermin, hvor forsikrede fylder 62 år.

Det er PFA Pensions opfattelse, at forsikrede på grund af skadevirkningsprincippet, som fremgår af forsikringsbetingelsernes §1, stk. 3 (bilag B), ikke er omfattet af omlægningen, og at udbetalingerne derfor med rette er ophørt med virkning pr. 1. februar 2016. PFA Pension gør opmærksom på, at det brev der varsler omlægning til Letpension (bilag B) ved en fejl er fremsendt til forsikrede.

Sagsfremstilling

Ved afgørelse af 29. november 2010 tilkendte PFA Pension forsikrede udbetaling ved nedsat erhvervsevne (bilag C).
Der er ved afgørelser af 25. januar 2011 (bilag D), 19. november 2011 (bilag E) og 28. marts 2012 (bilag F) fulgt op på udbetalingerne. Ved afgørelse af 2. oktober 2012 (bilag G) varsledes stop af udbetalingerne med virkning pr. 1. december 2012. Ved afgørelse af 26. november 2012 (bilag H) genoptages udbetalingerne med virkning fra 1. december 2012.

Forsikredes advokat henvender sig ved brev af 22. juni 2015 (bilag I) og spørger bl.a., hvornår udbetalingerne stopper. Henvendelsen er besvaret af PFA Pension i brev af 9. juli 2015 (bilag 3). Det fremgår af besvarelsen, at PFA Pension er ved at undersøge, om forsikrede er omfattet af omlægningen, som er varslet i brev af 12. september 2011 (bilag B). Den 9. juli 2015 har PFA Pension samtidig sendt afgørelse til forsikrede (bilag K) om genoptagelse af udbetalinger, samtidig med at det oplyses, at PFA Pension undersøger, om forsikrede er omfattet af de ændringer som er varslet i brev af 12. september 2011 (bilag B).

Ved brev af 29. januar 2016 (bilag L) har PFA Pension meddelt forsikrede, at han har udløb 60 år.

Forsikredes advokat har klaget over stoppet ved brev af 12. februar 2016 (bilag M), og klagen er besvaret ved PFA Pensions breve af 18. marts 2016 (bilag N) og 6. april 2016 (bilag 0).

Begrundelse for PFA Pensions 'afgørelse'

Det er PFA Pensions opfattelse, at de senest varslede forsikringsbetingelser forud for indtræden af en dækningsberettigende nedsættelse af erhvervsevnen finder anvendelse for udbetalingerne af forsikringsydelse.

Det er PFA Pensions opfattelse, at der indtræffer en i dækningsberettigende erhvervsevnenedsættelse pr. 8. maj 2010.

Tab af erhvervsevne blev herefter tilkendt med virkning pr. 8. august 2010, efter endt karensperiode.

PFA Pension lægger således til grund, at forsikringsbetingelserne BX0983(09-04) (bilag A) finder anvendelse for afgørelse af nærværende tvist.

Af forsikringsbetingelserne fremgår det, at udbetalingerne ophører senest d. 14. januar efter at forsikrede fylder 60 år, eller hvis forsikrede dør forinden, jf. §5d, stk. 1.

Da forsikrede er fyldt 60 år den 3. juni 2015, er det PFA Pensions opfattelse, at udbetalinger ved nedsat erhvervsevne med rette er ophørt pr. 1. februar 2016.

Det er PFA Pensions opfattelse, at der i medfør af almindelige forsikringsretlige principper, herunder skadevirkningsprincippet, ikke kan ske omlægning af en forsikringsordning efter den helbredsmæssige (medicinske) erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad. Aftalegrundlaget 'fastfryses' så at sige på dette tidspunkt.

PFA Pension anerkender at have fremsendt brev af 12. september 2011 med bilag (bilag B), men gør opmærksom på, at dette er sket som følge af en fejl.

Det er PFA Pensions vurdering, at det må have eller burde have stået forsikrede klart, at han ikke ville kunne indtræde i en forbedring af forsikringsordningen, herunder forhøjelse af forsikringsdækningen og forlængelse af udbetalingsperioden, efter at den medicinske erhvervsevne er nedsat i dækningsberettigende grad, og efter at udbetaling er påbegyndt.

Det er PFA Pensions opfattelse, at selskabets fejlagtige fremsendelse af varslingsbrev i september 2011 ikke kan føre til andet resultat.

Konklusion

På denne baggrund fastholdes det, at forsikredes ordning udløber d. 14. januar efter at forsikrede er fyldt 60 år, og at udbetaling således med rette er ophørt pr. 1. februar 2016."

I selskabets brev af 29/11 2010 til klageren er det bl.a. anført:

"**Vi udbetaler invalidepension**

Tak for oplysningerne om dit helbred og din erhvervsevne.

Vi har vurderet, at din erhvervsevne er nedsat til en tredjedel eller mindre. Du får derfor fuld invalidepension (udbetaling for tab af erhvervsevne) fra den 8. august 2010, hvor du har været sygemeldt i tre måneder.
…
Hvordan har vi vurderet din erhvervsevne?
Vi har foreløbigt kun bedømt din erhvervsevne inden for dit nuværende erhverv og ikke taget stilling til dine muligheder for at arbejde inden for alle erhverv. Samtidig har vi taget højde for din indtægt før og efter, at din erhvervsevne blev nedsat.
…
Hvornår stopper udbetalingerne?
Ud fra de nuværende helbredsoplysninger kan du foreløbig få invalidepension i seks måneder, det vil sige frem til den 8. februar 2011. Er din erhvervsevne nedsat ud over denne dato, beder vi dig en måned før perioden udløber, at sende vedlagte:

- Vedlagte opfølgningsskema, som vi beder dig udfylde.
- Journaludskrift fra dine behandlingssteder

Hvis du sender oplysningerne til os, vil vi så tage stilling til, om udbetalingerne skal fortsætte."

I selskabets brev af september 2011 til klageren hedder det bl.a.:

"**Vi ændrer din forsikring fra 15. januar 2012**

Du har gennem [bank] tegnet en Tryghed Nedsat Erhvervsevne forsikring.

Den 15. januar 2012 ændrer vi din forsikring, som samtidig skifter navn til Tab af Erhvervsevne Basis. Det er fortsat PFA Pension, som leverer og administrerer forsikringen.

Tab af Erhvervsevne Basis giver dig ret til forsikringsdækning til udgangen af det år, hvor du fylder 62 år. Du får således to års længere forsikring ved tab af erhvervsevne i forhold til din nuværende Tryghed Nedsat Erhvervsevne.

Du kan læse mere om de væsentligste ændringer i din forsikring i vedlagte oversigt.

Vi har også vedlagt forsikringsbetingelserne for Tab af Erhvervsevne Basis (BX0186), som gælder for dig fra 15. januar 2012.

Forsikringsdækning og præmie
Din nuværende Tryghed Nedsat Erhvervsevne har en forsikringsdækning ved tab af erhvervsevne på 220.000 kr. (2011) og koster 9.120 kr. årligt (2011).

Tab af Erhvervsevne Basis har en forsikringsdækning ved tab af erhvervsevne på 226.000 kr. (2012) og koster 12.528 kr. årligt (2012).

Du behøver ikke foretage dig noget
Du accepterer ændringerne af vilkår og pris, hvis du fortsætter med at betale til forsikringen efter den 15. januar 2012. Betalingen af forsikringen sker som hidtil fra din konto i [bank]."

I selskabets brev af 2/10 2012 til klageren hedder det bl.a.:

"**Dine udbetalinger stopper den 1. december 2012**

Vi har fået nye oplysninger fra din kommune og regnskab fra CVR-registret.

Ud fra oplysningerne vurderer vi, at din indtjeningsevne ikke længere er nedsat i et sådan omfang, at du kan få invalidepension. Derfor stopper udbetalingen af din invalidepension fra den 1. december 2012."

I selskabets brev af 26/11 2012 til klageren er det bl.a. bemærket:

"**Vi genoptager udbetalingerne**

Tak for de nye oplysninger om dit helbred og din erhvervsevne.

Ud fra oplysningerne har vi vurderet, at din erhvervsevne stadig er nedsat til en tredjedel eller mindre helbredsmæssigt og indtjneingsmæssigt.

Vi genoptager derfor udbetalingen fra den 1. december 2012, hvor vi tidligere har varslet stop for ydelserne.

Hvordan har vi vurderet din erhvervsevne?
Ligesom tidligere har vi foreløbig kun bedømt din erhvervsevne inden for dit nuværende erhverv og ikke taget stilling til dine muligheder for at arbejde inden for lignende erhverv eller inden for erhverv, som du tidligere har været ansat i.

Vores vurdering bygger på akter fra din kommune og dine indkomstoplysninger.

Vi har lagt vægt på, at du ikke længere er ejer af [firma] og således ud fra det oplyste ikke længere har en indtjening på mere end halvdelen af raske personer med samme baggrund. Vi har ligeledes lagt vægt på, at du fortsat har betydelige følger efter kemobehandling og bivirkninger heraf med føleforstyrrelser, udtrætning mv., som muligvis vil klinge helt eller delvist af over tid.

Du får foreløbig invalidepension frem til den 1. december 2013. Vi kontakter dig igen for at følge op på din situation og tage stilling til, om perioden skal ændres."

Af forsikringsbetingelserne fra den 1/9 2004 fremgår det bl.a.:

"**Aftalegrundlag**
§ 1. Disse forsikringsbetingelser gælder fra den 1. september 2004.

Stk. 2. Nedsættelsen af erhvervsevnen, der kan begrunde udbetaling, skal være indtruffen efter denne dato.
…
Udbetaling, dokumentation m.v.
§ 5a. Udbetalingen finder sted fra den dag, nedsættelsen af den generelle erhvervsevne har varet i tre måneder. Udbetalingen sker månedligt forud med en tolvtedel af den årlige ydelse. Sker anmeldelsen af forsikringsbegivenheden senere end et år efter nævnte nedsættelse af erhvervsevnen, finder udbetaling først sted fra anmeldelsesdatoen. Udbetaling sker til forsikrede, så længe betingelserne for udbetaling er opfyldt. Udbetalingen ophører dog senest den 14. januar, efter at forsikrede fylder 60 år, eller hvis forsikrede dør forinden.
…
Præmiefri dækning
§ 9 Ved fagrelateret erhvervsevnenedsættelse er der ikke ret til præmiefritagelse.
Stk. 2. Ved udbetaling på baggrund af midlertidig nedsættelse af den generelle erhvervsevne, er der ikke ret til præmiefritagelse.
Stk. 3. Præmiefritagelse ydes med virkning fra første præmieforfald efter at PFA Pension har vurderet, at den generelle erhvervsevne er varigt nedsat, og at de øvrige betingelser for udbetaling er opfyldt. Præmiefritagelsen gælder for den del af forsikringen, der udbetales."

Af forsikringsbetingelserne fra den 1/1 2012 fremgår det bl.a.:

"**Aftalegrundlag**
§ 1. Disse forsikringsbetingelser gælder fra den 1. januar 2012.

Stk. 2. Tab af Erhvervsevne Basis tegnes i henhold til en gruppeforsikringsaftale indgået mellem Letpension og PFA Pension, og som det pågældende pengeinstitut har tiltrådt.

Stk. 3. Nedsættelsen af erhvervsevnen, der kan begrunde udbetaling, skal være indtruffet efter datoen for ikrafttrædelsen af disse forsikringsbetingelser.

…

Generelle betingelser

Udbetaling, dokumentation m.v.

§ 11. Udbetalingen finder sted fra den dag, nedsættelsen af den generelle erhvervsevne har varet i tre måneder. Der kan på et givet tidspunkt kun ske udbetaling efter enten bestemmelsen om udbetaling ved midlertidig fagrelateret erhvervsudygtighed eller bestemmelsen om udbetaling ved nedsættelse af den generelle erhvervsevne. Udbetalingen sker månedligt forud med en tolvtedel af den årlige ydelse. Udbetaling sker til forsikrede, så længe betingelserne for udbetaling er opfyldt. Udbetalingen ophører dog senest ved udgangen af den betalingstermin, hvori forsikrede fylder 62 år, eller hvis forsikrede dør forinden.

…

Præmiefri dækning

§ 16 Præmiefritagelse ydes med virkning fra første præmieforfald efter at PFA Pension har vurderet, at den generelle erhvervsevne er varigt nedsat, og at de øvrige betingelser for udbetaling er opfyldt. Præmiefritagelsen gælder for den del af forsikringen, der udbetales.

Stk. 2. Ved fagrelateret erhvervsevnenedsættelse er der ikke ret til præmiefritagelse.

Stk. 3. Ved udbetaling på baggrund af midlertidig nedsættelse af den generelle erhvervsevne, er der ikke ret til præmiefritagelse"

Nævnet udtaler:

Det fremgår af sagen, at selskabet ved brev af 29/11 2010 meddelte klageren, at hans erhvervsevne var vurderet nedsat i dækningsberettigende grad, og at klageren blev tilkendt invalidepension fra den 8/8 2010.

Ved brev af september 2011 meddelte selskabet klageren, at hans forsikring blev ændret fra den 15/1 2012, og at den nye forsikring "giver dig ret til forsikringsdækning til udgangen af det år, hvor du fylder 62 år. Du får således to års længere forsikring ved tab af erhvervsevne i forhold til din nuværende Tryghed Nedsat Erhvervsevne". Det fremgår af brevet, at præmien stiger fra 9.120 kr. om året til 12.528 kr. om året.

Videre er det anført i brevet, at "Du kan læse mere om de væsentligste ændringer i din forsikring i vedlagte oversigt" og "Vi har også vedlagt forsikringsbetingelserne … som gælder for dig fra 15. januar 2012." Endelig fremgår det af brevet, at "Du behøver ikke

foretage dig noget… Du accepterer ændringerne af vilkår og pris, hvis du fortsætter med at betale til forsikringen efter den 15. januar 2012."

Klageren har oplyst, at han efterfølgende er blevet opkrævet og har betalt den højere præmie for forsikringen, jf. brevet af september 2011.

Klageren har gjort gældende, at han er omfattet af de nye vilkår fra januar 2012, og at han dermed er berettiget til invalidepension, til han fylder 62 år og ikke 60 år, som gjaldt efter de hidtidige betingelser fra 2004.

Selskabet har afvist dette med henvisning til, at klageren modtog orienteringsbrevet fra september 2011 ved en fejl, at han burde have indset dette, at hans forsikring var under udbetaling, og at han dermed ikke omfattes af ændringer. Selskabet har derfor stoppet udbetalingen primo 2016.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at selskabet ikke har været berettiget til at stoppe udbetalingen af invalidepension inden klagerens fyldte 62. år. Nævnet finder det ikke godtgjort, at klageren indså eller burde have indset, at der var tale om en fejl, således at han ikke ville være omfattet af ændringen. Nævnet henviser til sin afgørelse i sag 85.009.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at selskabet i brev af september 2011 har meddelt klageren, at forsikringen ville blive ændret, og at det specifikt er anført, at han herved ville få to års længere forsikring ved tab af erhvervsevne. Nævnet bemærker, at der i brevet fra 2011 let kunne være indføjet en bemærkning om, at kunder under udbetaling ikke ville være omfattet af de varslede ændringer.

Nævnet har tillige lagt vægt på, at klageren som en almindelig forbruger ikke med rimelighed burde indse, at han ikke omfattes af de forbedrede vilkår, som han blev varslet i brevet af september 2011. Nævnet bemærker, at ændringen ifølge brevet ville træde i

kraft automatisk, og at klageren efter det oplyste i en længere periode har betalt en forhøjet præmie efter de nye betingelsers ikrafttræden.

Det forhold, at det i de nye betingelsers § 1, stk. 3, er anført, at nedsættelse af erhvervsevnen, der kan begrunde udbetaling, skal være indtruffet efter datoen for ikrafttrædelse af de nye forsikringsbetingelser, kan i denne sag – hvor klageren fortsat betaler præmie, mens han får udbetaling ved nedsat erhvervsevne, og hvor præmien er steget betydeligt i forbindelse med den varslede ændring – ikke føre til andet resultat. Nævnet bemærker, at § 1, stk. 3, udtrykker et skadevirkningsprincip, som ikke i sig selv er til hinder for, at selskabet kan indrømme kunder under udbetaling forbedrede vilkår, eksempelvis i form af forlænget dækningsperiode.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, PFA Pension, skal anerkende, at klageren er omfattet af forsikringsbetingelserne fra januar 2012, og at hans ret til erhvervsevnetabsdækning ifølge disse betingelser gælder indtil udgangen af den betalingstermin, hvori han fylder 62 år. Selskabet skal yde dækning til klageren for tab af erhvervsevne i overensstemmelse hermed. Allerede forfaldne ydelser forrentes efter forsikringsaftalelovens § 24.

Klagegebyret tilbagebetales.

Marianne Højgaard Pedersen
formand